

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudkyň JUDr. Barbary Pořízkové a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci žalobkyně: **Odborová organizace pracovníků správ památkových objektů při Národním památkovém ústavu**, se sídlem Bouzov 8, **proti žalovanému: Ministerstvo kultury**, se sídlem Maltézské nám. 1, Praha 1, proti negativnímu fiktivnímu rozhodnutí žalovaného o zamítnutí žádosti o poskytnutí informace, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 - 21,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 - 21, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení shora označeného usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým bylo podle ustanovení § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), a ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), zastaveno řízení o žalobě ze dne 28. 3. 2006, proti fiktivnímu rozhodnutí Ministerstva kultury, z důvodu nezaplacení soudního poplatku.

V odůvodnění rozhodnutí městský soud uvedl, že v posuzovaném případě se stěžovatelka domáhala zrušení rozhodnutí Ministerstva kultury, kterým bylo zamítnuto její odvolání proti fiktivnímu negativnímu rozhodnutí Národního památkového ústavu o zamítnutí její žádosti o poskytnutí informace. V žalobě současně stěžovatelka požádala o osvobození od soudních poplatků. Dle názoru městského soudu nebylo možno dospět k závěru, že stěžovatelka splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, neboť na výzvu soudu ze dne 12. 4. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 - 10, doručenou dne 20. 4. 2006, prostřednictvím které soud stěžovatelku vyzval k předložení zřizovací listiny odborové organizace, seznamu členů, zápisu výroční schůze o volbě předsedy, zápisu o registraci v Ústředí odborových organizací, kopie peněžního deníku, daňového přiznání za rok 2005, jakož i aktuálního výpisu z účtu, stěžovatelka nereagovala. Městský soud proto stěžovatelku usnesením ze dne 22. 6. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 - 17, vyzval, aby do tří dnů od doručení předmětného usnesení zaplatila poplatek za žalobu, který činí podle položky 14a bod 2 písm. a) Sazebníku soudních poplatků (příloha k zákonu o soudních poplatcích) 2000 Kč, a to v kolcích na připojeném tiskopise. Soud současně stěžovatelku upozornil, že nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení před tímto soudem zastaveno. Z obsahu soudního spisu je přitom zřejmé, že stěžovatelka výzvu k uhrazení soudního poplatku převzala dne 27. 6. 2006 a dopisem z téhož dne soudu sdělila, že její zaměstnavatel neplní své povinnosti dle ustanovení § 25c odst. 4 zákoníku práce a že je nucena podat žalobu na náhradu škody, která jí vznikla v tomto důsledku, a proto předepsaný soudní poplatek nemůže uhradit.

S ohledem na skutečnost, že ve stanovené lhůtě nebyl soudní poplatek zaplacen a stěžovatelka ani nepředložila požadované doklady k doložení její právní subjektivity, tj. zřizovací listinu odborové organizace, seznam členů, zápis výroční schůze, zápis o registraci v Ústředí odborových organizací, ani požadované doklady k doložení nedostatečných prostředků, tj. kopii peněžního deníku, daňové přiznání za rok 2005, jakož i aktuální výpis z účtu, městský soud řízení o žalobě zastavil.

Ve včas podané kasační stížnosti nepodřadila stěžovatelka své námitky zákonným kasačním důvodům ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., z textu podání je nicméně patrné, že namítá nezákonnost rozhodnutí, kterým bylo zastaveno řízení o jí podané žalobě, a to pro nevyhovění její opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků. Stěžovatelka namítala nedostatek formálních náležitostí výzvy soudu ze dne 12. 4. 2006, na kterou nereagovala, neboť ji nepovažovala za usnesení předsedy senátu ve smyslu § 37 odst. 5 s. ř. s. Předmětný přípis, vydaný vyšší soudní úřednicí, neměl dle jejího názoru charakter výzvy, neučinil jej předseda senátu a přípis neobsahoval poučení o následcích neodstranění vad podání. Vyšší soudní úřednice nemůže činit úkony dle § 6 odst. 3 vyhlášky č. 37/1992 Sb. Dále stěžovatelka zdůraznila, že ve výzvě požadované listiny ani předložit nemohla, neboť jako organizace vzniklá evidencí u Ministerstva vnitra podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, nemá zřizovací listinu, výroční schůze nekoná, není registrována v Ústředí odborových organizací, nemá zřízen bankovní účet, daňové přiznání nepodává, neboť nepodléhá dani z příjmů právnických osob a pokud jde o seznam členů, tak ten odmítla předložit, protože dle jejího názoru nemá pro soud žádný význam. Soud měl stěžovatelce přiznat právo na osvobození od soudních poplatků a žalobu meritorně projednat tak, jak je tomu v jiných řízeních vedených u stejného soudu, když právní subjektivita stěžovatelky i oprávnění za ni před soudem jednat jsou soudu známé z jeho úřední činnosti a údaje poskytnuté stěžovatelkou prostřednictvím vyplněného formuláře č. 060 o. s. ř. dosud soudu pro přiznání osvobození vždy stačily.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. K nedostatku zastoupení, jakož i nedostatku zpoplatnění kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud odkazuje na svoji ustálenou judikaturu (např. rozsudek ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, a rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, oba dostupné na www.nssoud.cz), ze které vyplývá, že trvání jak na podmínce zpoplatnění, tak na podmínce povinného zastoupení za situace, kdy předmětem přezkumu je rozhodnutí, jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku, by vedlo k vlastnímu popření cíle, jenž účastník podáním původní stížnosti sledoval, a znamenalo by řetězení řešeného problému, které by ve svém důsledku popíralo smysl samotného řízení, jehož předmětem je posouzení zákonnosti rozhodnutí o zastavení předchozího řízení. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud ověřil následující skutečnosti. V žalobě proti fiktivnímu rozhodnutí Ministerstva kultury požádala stěžovatelka o osvobození od soudních poplatků. Výzvou ze dne 12. 4. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 -10, doručenu dne 20. 4. 2006, vyzval městský soud stěžovatelku k předložení zřizovací listiny odborové organizace, seznamu členů, zápisu výroční schůze o volbě předsedy, zápisu o registraci v Ústředí odborových organizací, kopie peněžního deníku, daňového přiznání za rok 2005, jakož i aktuálního výpisu z účtu. Výzva byla vydána vyšší soudní úřednicí. Stěžovatelka na výzvu žádným způsobem nereagovala, a proto městský soud usnesením ze dne 18. 5. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 - 13, žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků zamítl. Následně městský soud stěžovatelku usnesením ze dne 22. 6. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 - 17, vyzval, aby do tří dnů od doručení předmětného usnesení zaplatila poplatek za žalobu, který činí podle položky 14a bod 2 písm. a) Sazebníku soudních poplatků 2000 Kč, a to v kolcích na připojeném tiskopise. Soud současně stěžovatelku upozornil, že nebude-li soudní poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení před tímto soudem zastaveno. Současně soud stěžovatelku upozornil na to, že jsou-li u ní splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, může u soudu podat návrh, aby jí bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, a to i se zpětnou účinností. Z obsahu soudního spisu je přitom zřejmé, že stěžovatelka předmětné usnesení k uhrazení soudního poplatku převzala dne 27. 6. 2006 a žádostí z téhož dne soud opětovně požádala o osvobození od soudních poplatků, a to z důvodu své finanční situace. V žádosti soudu sdělila, že její zaměstnavatel neplní své povinnosti dle ustanovení § 25c odst. 4 zákoníku práce a že je nucena podat žalobu na náhradu škody, která jí vznikla v tomto důsledku. Dále uvedla, že její příjmy tvoří pouze členské příspěvky v průměrné výši 350 Kč měsíčně, které ani zdaleka nepokryjí náklady na činnost stěžovatelky, a proto je nucena si finanční prostředky půjčovat. Její závazky z titulu půjček dosáhly k uvedenému datu výše 19 000 Kč. Za dané situace není stěžovatelka schopna soudní poplatek ve výši 2000 Kč zaplatit, a proto žádá soud, aby jejímu návrhu na osvobození od soudních poplatků vyhověl a žalobní řízení nezastavoval. Městský soud však bez dalšího žalobní řízení napadeným usnesením zastavil. Stěžovatelka proti předmětnému usnesení podala kasační stížnost, ve které požádala o osvobození od soudních poplatků pro kasační řízení.

Usnesením ze dne 11. 8. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 - 26, vyzval soud stěžovatelku k doložení plné moci udělené advokátovi, usnesením ze dne 11. 8. 2006,

č. j. 8 Ca 85/2006 - 33, k doložení peněžního deníku, daňového přiznání za roky 2004 + 2005 a aktuálního výpisu z účtu. Písemností ze dne 24. 9. 2006 stěžovatelka zaslala soudu požadované kopie peněžního deníku a současně soudu sdělila, že přiznání k dani nepodává a bankovní účet nemá zřízený. Dále soudu sdělila, že v důsledku neplnění povinnosti zaměstnavatele nemá finanční prostředky a svůj provoz financuje prostřednictvím půjček. Vzhledem k povinnému zastoupení stěžovatelka požádala také o ustanovení zástupce pro kasační řízení. Městský soud následně usnesením ze dne 16. 10. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 –39, žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků pro kasační řízení ve věci zastavení žalobního řízení zamítl. Proti výše citovanému usnesení městského soudu podala stěžovatelka kasační stížnost datovanou dne 6. 11. 2006, o které bylo Nejvyšším správním soudem rozhodnuto dne 13. 9. 2007 (sp. zn. 9 As 43/2007); rozhodnutí Nejvyššího správního soudu v této věci nabylo právní moci dne 12. 10. 2007. Městský soud následně zamítl i žádost stěžovatelky o ustanovení zástupce, a to usnesením ze dne 9. 11. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 - 44. Také posledně citované usnesení napadla stěžovatelka kasační stížností, o které bylo Nejvyšším správním soudem rozhodnuto dne 13. 9. 2007 (sp. zn. 9 As 44/2007); rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci ustanovení zástupce nabylo právní moci dne 12. 10. 2007.

Nejvyšší správní soud přezkoumal postup městského soudu a dospěl k závěru, že se tento soud dopustil vady řízení mající za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Tuto vadu spatřuje kasační soud ve skutečnosti, že městský soud zastavil řízení o žalobě, aniž by se jakýmkoliv způsobem vypořádal s opakovanou žádostí stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků. Ta byla podána stěžovatelkou v souladu s poučením obsaženým v usnesení ze dne 22. 6. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 -17, kterým soud vyzval stěžovatelku, aby do tří dnů od doručení předmětného usnesení zaplatila poplatek za žalobu ve výši 2000 Kč.

Je třeba potvrdit, že v projednávané věci městský soud rozhodl o první žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků již usnesením ze dne 18. 5. 2006, č. j. 8 Ca 85/2006 – 13, tak, že stěžovatelce osvobození od soudních poplatků nepřiznal. Podle názoru Nejvyššího správního soudu však tato skutečnost nezbavovala městský soud povinnosti vypořádat se s novou, opakovaně urgovanou žádostí o osvobození od soudních poplatků, podanou po vydání předmětného usnesení. Taková žádost neměla zůstat opomenuta, přičemž nutno konstatovat, že rozhodnutí o předchozí žádosti nebrání tomu, aby soud rozhodl o žádosti nové (nejde o překážku věci již pravomocně rozsouzené), neboť každá nová žádost o osvobození od soudních poplatků musí být posouzena podle okolností a podmínek, které jsou zde v době jejího dalšího podání. Pokud městský soud o takové opakovaně urgované žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků ani nerozhodl samostatným usnesením, ani se s ní žádným způsobem nevypořádal v odůvodnění usnesení o zastavení řízení o žalobě, a řízení ve věci zastavil, čímž odepřel stěžovatelce přístup k soudu, pak podle Nejvyššího správního soudu šlo o vadu řízení mající za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Jak připomněl Nejvyšší správní soud např. v usnesení rozšířeného senátu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 – 42, publikovaném pod č. 906/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz – stejně jako v řadě dalších rozhodnutí – tvoří právo na přístup k soudu jednu ze základních komponent práva na spravedlivý proces, garantovaného jak mezinárodními smlouvami, tak i vnitrostátním ústavním právem. Na ústavní úrovni má pro správní soudnictví klíčový význam čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, na úrovni mezinárodní především čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

S ohledem na závěry vyslovené výše proto Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V tomto řízení je městský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozhodnutí. Dalšími kasačními námitkami se Nejvyšší správní soud již nezabýval.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Městský soud v Praze v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. ledna 2008

JUDr. Radan Malík
předseda senátu